

SCIENCE JOURNAL
**Economics
and
Finance**

Scientific journal
«**ECONOMICS** and **FINANCE**»

EdEx

EDUCACIÓN PARA EJECUTIVOS

EDEX.
Madrid, España

313-326

PROBLEMS OF DEVELOPMENT MODERN SCIENCE: THEORY AND PRACTICE

Collection of scientific articles

List of journals indexed

РОССИЙСКИЙ ИНДЕКС
МОНИТОРИНГ ЦИТИРОВАННОСТИ
Science Index

Submitted for review in Conference
Proceedings Citation Index -
Social Sciences & Humanities (CPCI-SSH)

THOMSON REUTERS

EDEX,
Madrid, España
2016

EDEX, Madrid, España

**PROBLEMS OF DEVELOPMENT MODERN SCIENCE:
THEORY AND PRACTICE**

Reviewers:

Prof. João Pedro Gonçalves,
Universidade Católica Portuguesa, Universidade do Minho

Prof. Khaled Hussainey,
*Professor of Accounting and Financial Management at
Portsmouth University, United Kingdom*

Science editor:

Drobyazko S.I.
*Ph.D. in Economics, Associate Professor, Doctor of science, Honoris causa,
Professor of RANH*

Problems of development modern science: theory and practice: Collection of scientific articles. - EDEX, Madrid, España, 2016.- 352 p.

ISBN 978-617-7214-33-4

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Russia, Ukraine and from neighbouring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern economy and state structure. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern economic science development.

ISBN 978-617-7214-33-4

© 2016 EDEX, Madrid, España ®
© 2016 Authors of the articles
© 2016 Drobyazko S.I.

CONTENT

1. NATIONAL ECONOMICS AND MANAGEMENT	7
Stefanova A., Bogdanska D., Karakova V. SOCIAL-DEMOGRAPHIC PECULIARITIES OF THE REGION OF BLAGOEVGRAD AND THE PROBLEM WITH THE MIGRANTS	7
Filipova-Slancheva A.I. BULGARIAN EXPERIENCE IN CURBING TAX EVASION - AUTOMATIC EXCHANGE OF FINANCIAL INFORMATION, STATUS AND EXPECTATIONS	11
Terziev V. K., Manolov D.S. CAPACITY BUILDING IN PUBLIC EMPLOYMENT SERVICES	15
Arsenjev Y.N., Davydova T.Y. STATE INFORMATION RESOURCES IN THE FIELD IMPROVING THE QUALITY OF LIFE OF THE COMPANY AND THE DISABLED	30
Berezivskyy Z.P., Berezivska O.Y. IMPROVING FORMS OF AGRICULTURAL ENTERPRISES IN MARKET RELATIONS	43
Karpenko A.V. THE ROLE OF CLUSTERING IN THE FORMATION OF INNOVATIVE DEVELOPMENT OF UKRAINE	46
Koshovyi B.-P. O. ON NOWADAYS THREATS OF YOUTH INFORMAL EMPLOYMENT IN UKRAINE	51
Maisuradze M.Yu. PROSPECTS OF CONCESSIONS DEVELOPMENT IN UKRAINIAN ENERGY INDUSTRY	54
Melnyk L.Y. ANALYSIS OF THE FORMATION AND DEVELOPMENT OF SCIENTIFIC POTENTIAL OF UKRAINE'S AGRICULTURAL SECTOR	56
Karpenko L.N., Busari Olanrewaju Ridwan. MODERNISATION AND DEVELOPMENT OF THE ADMINISTRATIVE ATTENDING PROCESS OF FUNCTIONING ENTERPRISE	61
Nosulich T.M., Shpyliova Y.B. ORGANIZATIONAL AND INSTITUTIONAL PRINCIPLES OF REALIZATION OF THE GENERAL AGRARIAN POLICY OF ES	65
Prokofieva G.S. FEATURES OF ACTION OF LAWS AND CONFORMITIES TO LAW OF REGIONAL ECONOMIC DEVELOPMENT ARE IN MODERN TERMS	71
Rogoza N.A. FACTORS OF IMPLEMENTATION OF DIGITAL ECONOMY IN AGRICULTURAL SECTOR OF UKRAINE	74
Sadchenko E.V. CAUSES AND WAYS OF DEVELOPMENT RECREATIONAL AREAS TOURIST DESTINATION	77
Sribna E.V. ENERGY LOGISTICS AS AN INTEGRAL PART OF THE ENERGY SYSTEM	80
Ugolnikov V.V. COMPREHENSIVE MULTI-CORE MULTI-VECTOR CLUSTER AND ECONOMIC EFFECTIVENESS OF HIGH-TECH MEDICAL CARE	84
Umanets T.V., Butenko A.I., Grynevych L.V. STRUCTURAL IMBALANCE BETWEEN SUPPLY AND DEMAND IN THE PROFESSIONAL DIVISION OF UKRAINIAN LABOR RESOURCES	87
Shlafman N.L., Zhuravleva T.O., Oliynyk N.M. MECHANISMS OF COOPERATION OF SMALL AND LARGE ENTREPRENEURSHIP IN UKRAINE	92
2. WORLD ECONOMY	96
Gromenkova S.V. IMPACT OF EDUCATION ON NATIONAL ECONOMIC COMPETITIVENESS	96
3. ENTERPRISES ECONOMICS AND MANAGEMENT	101
Terziev V.K., Nichev N.B. ECONOMIC CHARACTERISTICS OF OFFSET TRANSACTIONS WITH DEFENSE PRODUCTS	101
Gil'orme T., Ryzhyk Y., Yaresko A. FORMATION OF THE MECHANISM OF ENERGY EFFICIENCY MANAGEMENT ON THE BASIS OF 'PREDATOR-PREY' CONCEPT	107
Dariiienko O.V. METHODOICAL PROVIDING OF PROCESS OF MANAGEMENT OF FUNCTIONING OF STABILITY OF ENTERPRISES OF SMALL BUSINESS	110
Levchenko Ia. S. TRANSPORT SECTOR DEVELOPMENT IN LITHUANIA AND UKRAINE	115

Marynenko N.Yu. MANAGEMENT OF FINANCIAL RESERVES FORMATION FOR IMPLEMENTATION OF ADAPTIVE MEASURES AT THE ENTERPRISE.....	120
Martynova L.B. REPRODUCTION OF SOCIODEMOGRAPHIC POTENTIAL OF UKRAINE UNDER EUROPEAN INTEGRATION PROCESS.....	123
Naida I.S., Naida A.V. THE DIRECTIONS OF SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT OF AGRICULTURAL ENTERPRISES.....	127
Nanova O.V., Boiko O.S. ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC MECHANISM OF INNOVATION ENTERPRISE MANAGEMENT.....	130
Nanova O.V., Salashnyi S.B. THE INVESTMENT AND INNOVATION STRATEGY OF REGIONAL DEVELOPMENT IN UKRAINE.....	135
Ryabchenko V.V. THE MAIN STAGES OF THE FORMATION OF THE STRATEGIC POTENTIAL OF THE ENTERPRISE.....	138
Tarasniak O.V. PREDICTION OF ENTERPRISE RISK.....	142
Tyurina N.M., Karvatska N.S., Nazarchuk T.V. BUDGETING AS A TOOL TURNAROUND MANAGEMENT FOR BUSINESS.....	145
Yakubiv V.M., Hurmak N.D. COOPERATIVE COMPONENT OF AGRICULTURAL ENTERPRISES' INTERMEDIARY ACTIVITY: CURRENT STATUS, DEVELOPMENT TRENDS AND NECESSITY OF USING.....	150
4. PRODUCTIVE FORCES DEVELOPMENT AND REGIONAL ECONOMY.....	154
Anderson N.V., Skoryk N.L. SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT IN THE INTEGRATION OF INTERSTATE.....	154
Borodina O.M. CONCEPTUAL FOUNDATIONS OF MODERN INTER-RELATIONSHIP MODEL.....	157
Shatalova L.S. ESTIMATION OF POTENTIAL POSSIBILITIES OF REGION AS A BASIS OF ITS ECONOMIC SELF-SUFFICIENCY.....	160
Shevchenko I.Yu., Gulyaev I.O. RATING ASSESSMENT OF THE REGIONAL CARS SALE MARKETS IN UKRAINE.....	165
Boiko V.I. METHODOLOGICAL BASES OF DEVELOPMENT OF TARGET PROGRAMS OF REGIONAL DEVELOPMENT IN THE SPHERE OF CULTURE.....	170
Novak N.P. THE BASIC STANDARDS OF ORGANIC PRODUCTION.....	175
Postol A.A. FACTORS OF INFLUENCE ON THE FORMATION AND USE OF PRODUCTION AND RESOURCE POTENTIAL OF AGRICULTURAL ENTERPRISES.....	180
5. MONEY, FINANCE AND CREDIT.....	185
Andreeva T.Y. RISK IN CARD PAYMENTS.....	185
Mendeve V.K. OPPORTUNITIES FOR INNOVATIONS IN BULGARIAN FARMS.....	189
Bregeda O.A. LIQUIDITY LOSS & LIQUIDATION SERPANTINE.....	191
Danylkiv K.P. THEORETICAL APPROACHES TO MANAGING FINANCIAL STABILITY OF THE ENTERPRISE.....	195
Rykov S.V. USING AN ARRAY OF THE DEPOSIT PORTFOLIO AS AN EVALUATION OF ITS EFFECTIVENESS.....	199
6. ACCOUNTING, ANALYSIS AND AUDIT.....	202
Kalabukhova S.V. ANALYTICAL ASSESSMENT OF BUSINESS CONTINUITY.....	202
Kravchenko A.S. ANALYSIS OF EFFICIENCY OF INVESTMENT PROJECTS AT RISK.....	206
Kuzub M.V. FEATURES OF INTRODUCTION OF STANDARDS OF ACCOUNT ARE PRODUCTS OF STOCK-RAISING IN TRANSITION ON IFRS.....	210
Kutsyns'ka M., Bezridna D. ANALYSIS OF EXISTING APPROACHES TO DEFINE THE ESSENCE OF «BIOLOGICAL ASSETS» CONCEPT.....	214
Podvalna N.E. THE ANALYTICAL FOUNDATION OF COMING TO DECISIONS ABOUT INCOME AND EXPENDITURE OPTIMIZATION IN HOTEL INDUSTRY OF ODESSA REGION.....	217

Riabenko L.M. THE BUILDING OF STRATEGICALLY ORIENTED ACCOUNTING SYSTEM IN ENTERPRISES.....	223
7. TAXATION AND ACCOUNTING SYSTEM.....	227
Beresovska S. TRANSPORT TAX IN SOME COUNTRIES WORLD: FOREIGN EXPERIENCE FOR UKRAINE.....	227
Kachula S.V. ROLE OF THE DEVELOPMENT BUDGET IN REALIZATION INNOVATION POLICY AT REGIONAL LEVEL.....	233
Kovpak O.V. IMPROVING THE INSTITUTIONAL SUPPORT OF INTERGOVERNMENTAL RELATIONS IN UKRAINE.....	237
Lysiak L.V., Grytsenko O.V. THE BUDGETARY ADJUSTMENT OF INNOVATIVE DEVELOPMENT OF UKRAINE: PROBLEMS AND PROSPECTS.....	240
8. ECONOMIC SECURITY OF BUSINESS ENTITIES.....	245
Momot T., Shapoval G., Georges Al Jammal. CORPORATE CULTURE AS A WAY OF PREVENTING AND COMBATING CORRUPTION IN CORPORATE ENTERPRISE.....	245
Rizov A.D. ECONOMIC SECURITY OF MONOTOWNS: PROBLEMS AND SOLUTIONS..	248
9. MATHEMATICAL METHODS IN ECONOMY.....	252
Bektemirova N., Abdigalieva N., Sultankulova K. MARKET OF VALUABLE PAPERS IN MODERN ECONOMY.....	252
10. STATE ADMINISTRATION, SELF-GOVERNMENT AND GOVERNMENT SERVICE.....	256
Hantsiuk T.D. DEFINING STRUCTURE OF PUBLIC ADMINISTRATION MECHANISMS: TERMINOLOGICAL ASPECT.....	256
Orlov O.V., Petrov K.E., Kobzev I.V. MODELS AND FOREIGN EXPERIENCE OF E-GOVERNMENT.....	261
Pidmogilny O. CURRENT STATE AND PROBLEMS OF THE USE OF ADMINISTRATIVE RESPONSIBILITY FOR VIOLATION OF LEGISLATION ON PUBLIC PROCUREMENT ..	266
Prikhno I.M., Khandiuk M.V. THE FEATURES OF THE SCIENTIFIC RESEARCH AT THE MACRO LEVEL.....	273
11. LAW.....	277
Rumyantsev Yu.V. PROTECTION OF INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS AS SUBJECT OF LEGISLATIVE REGULATION.....	277
Sopilnyk R.L. ON METHODOLOGICAL ISSUES OF JUDICIARY LAW BRANCH SINGLING.....	280
12. TOURISM ECONOMY.....	283
Azmaiparashvili M.O. TRENDS OF TOURISM DEVELOPMENT IN GEORGIA.....	283
Yatsunskiy Y.O. PROSPECTS FOR USE OF UNMANNED AIRCRAFT SYSTEMS (UAS) IN RECREATIONAL (CIVILIAN) PURPOSES: THE ANALYSIS OF THE LEGAL FRAMEWORK OF THE FOREIGN COUNTRIES.....	286
13. MANAGEMENT.....	293
Tavbulatova Z.K., Sulumov I.O. METHOD OF EXPERT EVALUATIONS ITS ROLE IN IDENTIFYING INNOVATIVE IDEAS.....	293
14. MARKETING.....	296
Zimbalevska J. BRAND FOR ENTERPRISES: DEVELOPMENT, EVALUATION.....	296
Nyzhnyk L.S. ADVERTISING IS PART OF MARKETING STRATEGY.....	302
15. PSYCHOLOGY, PEDAGOGY AND EDUCATION.....	306
Voznyuk O. GENESIS OF PEDAGOGICAL TENDENCIES OF PROTESTANTISM IN THE WORLD AND NATIONAL CULTURAL HISTORY.....	306
Voytkevich N.I. THE USE OF PROPER NAMES IN THE FORMATION OF MEDICAL SLANG (NAMES OF DRUGS AND PSYCHOTROPIC SUBSTANCES).....	309

Vol'nova L.M. EDUCABILITY AS PERSONAL AND PSYCHOLOGICAL FACTORS OF NORMATIVE BEHAVIOR IN THE PUPILS.....	313
Dikal M.V. PECULIARITIES OF MANIFESTATION AND PREVENTION OF EMOTIONAL BURN-OUT SYNDROME AMONG MEDICAL STUDENTS.....	316
Kravets N.P. THE FORMATION OF PUPILS' READING SKILLS WITH INTELLECTUAL DISABILITIES IN THE PROCESS OF OUT OF SCHOOL READING.....	319
Zhovniruk A.I. PECULIARITIES OF THE LISTENING COMPREHENSION MECHANISMS AS THE EFFECTIVE TOOL OF THE MNEMONIC ACTIVITY DEVELOPMENT IN STUDENTS.....	323
Nikolayenko V.V. PEDAGOGICAL TECHNOLOGY IN RUSSIAN-SPEAKING COMMUNICATIVE COMPETENCE FORMATION OF INTERNATIONAL STUDENTS AT AN ADVANCED STAGE OF PROFESSIONAL TRAINING.....	327
Oleksniuk N.S. THE ROLE OF SOCIOCULTURAL ACTIVITY IN THE SOCIALIZATION PROCESS OF PERSONALITY.....	332
Pet'ko L.V. PROFESSIONALLY ORIENTED FOREIGN LANGUAGE TEACHING ENVIRONMENT IN CONDITIONS OF UNIVERSITY. LORD BYRON AND MATH STUDENTS.....	335
Ternopil'ska V.I. THE ROLE OF SELF-GOVERNMENT IN DEVELOPMENT OF LEADERSHIP QUALITIES AMONG STUDENTS.....	341
Teslenko T.V. THE INTERACTIVE TECHNOLOGIES IN THE FORMATION OF FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS' PROFESSIONAL COMPETENCE.....	344
Chen Ying, Osenneva M.S. MULTICULTURAL COMPONENT IN THE CONTENT OF MODERN EDUCATIONAL PROGRAMS ON MUSIC (IN TERMS OF COMPARATIV PEDAGOGICS OF RUSSIA AND CHINA).....	348

Kravets N. P.

Ph.D., Associate Professor

Dragomanov National Pedagogical University (Ukraine, Kyiv)

THE FORMATION OF PUPILS' READING SKILLS WITH INTELLECTUAL DISABILITIES IN THE PROCESS OF OUT OF SCHOOL READING

Кравець Н.П.

кандидат педагогічних наук, доцент

НПУ імені М.П. Драгоманова (Україна, м. Київ)

ФОРМУВАННЯ В РОЗУМОВО ВІДСТАЛИХ УЧНІВ УМІНЬ ЧИТАЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ПРОЦЕСІ ПОЗАКЛАСНОГО ЧИТАННЯ

Current research is demonstrating the effectiveness of comprehensive reading instruction for individuals with intellectual disabilities. Problems with the reading process are very prevalent among pupils identified as having learning disabilities. However, the specific problems that they have in reading vary as much as the many components of the reading process. These difficulties include, but are not limited to oral reading, reading comprehension, word recognition skills, and reading habits.

Key words: *intellectual disabilities, reading, literature review, reading skills, multidisciplinary team*

У статті розглянуто технології формування умінь читацької діяльності в розумово відсталих учнів у процесі позакласного читання. Доведено роль мультидисциплінарної команди щодо оволодіння учнями вміннями читацької діяльності.

Ключові слова: *розумово відстали учні, вміння читацької діяльності, технології, позакласне читання, мультидисциплінарна команда.*

Одним із показників суспільного здоров'я, розроблених ВООЗ, визначено рівень грамотності населення, зокрема й володіння читанням. Мається на увазі не просто володіння вміннями читати й розуміти прочитане, а насамперед вміннями здобувати й належним чином використовувати інформацію, отриману в процесі читання. З огляду на це літературне читання для розумово відсталих учнів – один з провідних предметів.

Корекційно-розвиткове і навчально-виховне значення літературного читання для розумово відсталих школярів розглянуто в роботах А.Аксьонової, Л.Вавіної, І.Єременка, Н.Кравець, В.Любченко, З.Смирнової та ін., у яких звернуто увагу на роль читацької діяльності.

Формуванню в розумово відсталих учнів умінь читацької діяльності, вихованню інтересу до читання художньої та науково-пізнавальної літератури сприяє позакласне читання, що нерозривно пов'язане з класним. Метою позакласного читання є корекція психофізичних порушень у розумово відсталих учнів, удосконалення й закріплення навички читання, формування умінь читацької діяльності, виховання інтересу до читання літератури. Завдяки образності художніх творів забезпечується формування уявлень, словесно-образного мислення [5; 6; 8; 9].

Відомий український методист В.Любченко розглядала уроки позакласного читання як продовження уроків класного читання, наголошуючи, що ці уроки сприяють формуванню самостійного читача і готують до самостійного життя [4, с. 28]. Як вважає З.Савченко, виховати таких читачів можна завдяки інтересу до літератури, «їхнього бажання дізнатися багато нового й цікавого зі світу художньої літератури» [7, с. 5].

З метою вивчення стану організації позакласного читання з розумово відсталими учнями 7-9 класів ми провели констатувальний експеримент. Враховуючи те, що якість читання залежить від сформованості навички читання, перевірили сформованість її у школярів. Так, поряд з читанням цілими словами спостерігали поскладове читання у 4,8% обстежених; повторювали склади 13,8% учнів; слова повторювали 27%; перестановки звуків і складів спостерігали у 26% школярів. Водночас вивчали стан володіння учнями читацькими вміннями. Лише 29% з числа обстежених зуміли розкрити тему твору, 27% – основну думку; 35% школярів виділити складові частини тексту твору; 26% зуміли композиційно правильно побудувати висловлювання стосовно змісту прочитаного твору; завершеність розповіді спостерігалася у 18% обстежених; зв'язність – у 21% школярів. Головних і

другорядних героїв розрізняли 43% учнів. Досить складним завданням виявилось встановлення причинно-наслідкових зв'язків, яке самостійно, без допомоги з боку експериментатора, змогли виконати 19% респондентів.

Також виявляли внесок шкільних бібліотекарів і сімей щодо залучення дітей до читання художньої та науково-пізнавальної літератури. Ми зважали на те, що завданнями шкільних бібліотекарів є ознайомлення учнів з бібліотечно-бібліографічними знаннями й уміннями, організація авторських і тематичних виставок книг, підготовка ілюстрованих картотек, проведення з дітьми вікторин, дискусій щодо прочитаних ними книг тощо. Результати свідчать, що лише 13% бібліотекарів організують різноманітні заходи щодо формування у школярів бібліотечно-бібліографічних знань та умінь, зокрема й постійне залучення дітей до відвідування не лише шкільної, а й місцевої бібліотеки. На це негативно вплинуло закриття багатьох бібліотек у селах, де знаходиться значна частина шкіл-інтернатів для розумово відсталих учнів.

Дитяча художня та науково-пізнавальна література наявна у 63,9% сімей. Прикро, але у 36,1% родин взагалі відсутня будь-яка література. У 87,4% усіх опитаних родин батьки жодного разу не поцікавилися, чи взагалі діти щось вдома читають.

Отримані результати свідчать, що ефективність позакласного читання школярів знижується через недостатню організацію цього процесу, неналежній підготовці педагогічного персоналу школи щодо організації та проведення позакласного читання з точки зору як системи взаємопов'язаних уроків класного та позакласного читання; недостатній сформованості навички читання в більшості учнів, несформованість у школярів умінь читацької діяльності; відсутності інтересу до читання літератури; обмежене використання педагогами сучасних технічних засобів навчання з метою зацікавлення учнів до самостійного читання; відсутність у батьків знань щодо організації позакласного читання дітей в родині.

З метою організації позакласного читання з учнями 7-9 класів ми створили мультидисциплінарну команду, до складу якої увійшли учителі, які викладають предмет «літературне читання», вихователі, шкільні бібліотекарі, логопеди, шкільні психологи, члени батьківського комітету кожного класу. Розпочинаючи експеримент, провели організаційне засідання з членами команди, застосовуючи індивідуальний та фронтальний підходи. Зокрема для формування в дітей інтересу до читання ознайомили учителів з технологією його організації, що передбачає виконання основних функцій: організаційна, керівництва, корекції, контролю, виховання, оскільки від цього залежить ефективність проведення позакласного читання. З вихователями обговорили питання щодо організації читання дітьми літератури в позаурочний час: 25 хвилин після самопідготовки та відпочинку, врахувавши обов'язково стан працездатності учнів класу; запропонували ряд загадок, прислів'їв, літературних ігор, швидкомовок, що відповідають тематиці матеріалу, який мають читати учні. Після прочитання дітьми літератури порадили організувати тематичну виставку малюнків, творів-мініатюр, учнівських відгуків на прочитане, які вони виконають після прочитання літератури. Відтворення об'єктів читання в малюнках, письмових роботах, різноманітних виробках допомагає синтезувати окремі епізоди або зображені події в єдине ціле, встановити сутність причинно-наслідкових зв'язків, що важливо для розумово відсталих школярів, зважаючи на особливості їхньої мисленнєво-мовленнєвої діяльності. Для закріплення й запам'ятовування прочитаного запропонували організувати літературні ранки [2], читацькі конференції, інсценізацію уривків творів [3].

Враховуючи те, що учні не досить добре засвоїли таку складову навички читання, як виразність, а в деяких не сформована на належному рівні правильність читання, для удосконалення та корекції мисленнєво-мовленнєвої діяльності консультували логопедів щодо використання програми «Живий звук» з метою організації прослуховування дитячих зразків виразного читання уривків текстів творів з діалогами героїв та з наступним читанням цих творів учнями з дотриманням правильності й виразності. Такий підхід дозволяє учням

цікаво й змістовно «прожити» певні моменти з життя героїв творів, підвищуючи інтерес до їхньої особистості, до творів у цілому.

Невід'ємний компонент позакласного читання – відвідування бібліотеки, якому властивий навчально-виховний та корекційно-розвитковий характер, тому воно повинно бути правильно сплановане й організоване. З цією метою провели бесіду з бібліотекарями та ознайомили з вимогами програм з літературного читання для 7-9 класів.

З батьками дітей – членами класних батьківських комітетів – провели навчальну бесіду, пояснивши особливості домашнього позакласного читання, зокрема організації та керівництва ним, насамперед забезпечення дітей відповідною літературою для самостійного читання.

У процесі експериментального навчання радили членам команди звертати увагу на труднощі спілкування розумово відсталих школярів: недостатня ініціативність, знижена активність у спілкуванні, складнощі в переході з прийому інформації на власне мовленнєве висловлювання, недоліки самооцінки (занижена, занижена або індиферентна).

Найбільше навантаження виконували учителі й вихователі, головним завданням яких було виховання активних читачів, що вимагало належної уваги до формування читацької діяльності учнів. З цією метою вони застосовували різноманітні технології, що забезпечують формування умінь читацької діяльності. Так, у 7 класі для характеристики Ігоря і Тимка – героїв оповідання М.Чабанівського «Вірний» використали технологію «діаграма Вена», яка передбачає спілкування, обмін здобутою інформацією і власними думками, сприяє формуванню умінь вести діалог з текстом і однокласниками, дискутувати й приймати спільні рішення. Предметно-демонстраційні схеми дозволили учням краще засвоїти особливості аналізу тексту твору, зокрема визначити й диференціювати тему й головну думку твору, головних і другорядних героїв, характеризувати їхній зовнішній вигляд, особливості поведінки, вчинків, мовлення. Завдяки літературним іграм формували мовленнєву культуру учнів-читачів. Ігри організовували на кожному етапі вивчення твору. Так, ігри, що стосуються творчого шляху автора, його біографії, назви творів, використовували на етапі підготовки до сприймання твору. На етапі сприймання твору використовували ігри, що забезпечують обговорення початку твору, портретів літературних героїв. Ігри, в яких поєднано аналітичну й евристичну бесіди, відображено хід зображених подій, характеристику вчинків героїв, їхні вчинки, поведінку, застосовували на етапі підготовки до аналізу твору. В процесі аналізу твору використали рольові ігри, ребуси, кросворди, криптограми, порівняльні таблиці різних описів природи, порівняння героїв, зокрема їхнього зовнішнього вигляду, вчинків, характеру, мови. На підсумковому етапі вивчення твору провели ігри, завдяки яким виявляли засвоєння школярами змістової та смислової сторін твору, усвідомлене сприймання його сюжетної й композиційної цілісності, диференційоване зображення подій, героїв, їхніх вчинків. Тому учням пропонували ігри на зіставлення й порівняння героїв, зображених подій, явищ, а також дискусії, інтелектуальні вікторини з обговоренням на зразок телевізійних ігор. Зокрема, щоб семикласники краще зрозуміли ідею повісті В.Короленка «Діти підземелля», організували диспут на тему: «Два світи – два дитинства» та використали прийом «ланцюзок думок». Учні розмірковували над тим, що на їхню думку означає: «Робити добро – це ...». Враховуючи те, що уявне інтерв'ю з письменником навчає описувати образи героїв, у 8 класі провели уявне інтерв'ю з письменником Я. Качурою на визначення історичної основи повісті «Іван Богун». У 9 класі для більшого усвідомлення образу Устима Кармалюка порівняли опис зовнішнього вигляду й поведінки героя оповідання Марка Вовчка «Кармелюк», застосували зіставлення творів двох мистецтв: літератури й живопису. Школярі порівнювали опис Устима, поданий у повісті із зображенням героя на картині художника В.Савіна «Кармалюк». Водночас провели дискусію, запропонувавши питання для обговорення: «Устим Кармелюк – народний герой чи – ні? Доведіть свою думку».

Розумово відсталі, як і їхні ровесники з типовим розвитком, люблять фантазувати. Тому було використано прийоми «стань співавтором» та «фантастичне доповнення», запропонувавши школярам подумати, як можна щасливо закінчити повість В. Короленка «Діти

підземелля», повісті Марка Вовчка «Козачка», «Інститутка». Зважаючи на важливість бесіди евристичного спрямування для усвідомлення учнями 7 класу смислу твору оповідання В. Астаф'єва «Ангел-хранитель» (школа з російською мовою навчання) бесіду проводили так, щоб школярі могли відповідати на запитання: «чому так сталося?, для чого?, про що дізналися?». За ілюстрацією до оповідання Ю.Збанацького «У розвідці» з семикласниками провели образно-мовленнєву дискусію, завдяки якій відбувалося колективне обговорення об'єкту спостереження з опорою на послідовність поставлених учням запитань, завдяки яким вони висловлювали власну точку зору, активізуючи пізнавальну діяльність.

У результаті проведеної експериментальної роботи значно покращали в учнів складові навички читання, насамперед правильність та виразність у порівнянні з результатами учнів контрольних класів. Позитивній мотивації до читання літератури сприяло усвідомлення сутності читаного матеріалу. Школярі із задоволенням намагалися розповісти прочитане, правильно відповідаючи на запитання, які стосуються зображених подій, вчинків, характеру героїв, що свідчить про усвідомлення читаного матеріалу. Також опанували уміння колективного обговорення змісту прочитаних творів, оскільки ознайомлення з планом, за яким буде обговорюватися прочитане, передбачало цікавий діалог чи ігрову діяльність не лише з членом мультидисциплінарної команди, а й з однокласниками.

Читання окремими групами учнів різноманітних творів однієї тематики дало можливість в наступній бесіді евристичного спрямування висвітлити це питання з різних сторін, оскільки наголошувалося на особливому значенні виступу кожного щодо значення для всього класу питання, яке буде обговорюватися. Позитивний результат отримали від прослуховування школярами діалогів героїв творів, оскільки після прослуховування учні повторювали діалоги, дотримуючись правильної інтонації. Водночас оволоділи уміннями висловлювати власні міркування про сутність прочитаного не лише в усній, а й у письмовій формах.

Література:

1. Апаратно-програмний комп'ютерний методичний комплекс з корекційно-розвитковою програмою «Живий звук»: інструктивно-метод. пос. / за ред. В.В.Засенка, А.А.Колупасової. – К.: Видавць О.Т. Ростунов, 2011. – 286 с.
2. Бухарева О. Позакласний захід як двигун морального розвитку особистості учня / О. Бухарева // Всесвітня література в сучасній школі, 2012. - №11/12. – С. 27-29.
3. Кравець Н.П. Літературні ігри і виховання розумово відсталих учнів як активних читачів / Н.П. Кравець // Актуальні питання корекційної освіти: зб. наук. пр. – 2014. – Вип. V. [у 2-х т.]. –Т. I. – Кам'янець-Подільський: ПП Медобори-2006, 2014. – 2014. – 348 с. – С. 155-173.
4. Любченко В.П. Позакласне читання в допоміжній школі /В.П.Любченко. – К.: Учбово-педагогічне вид-во «Рад. школа», 1959. – 64 с.
5. Петько Л.В. Стимулювання творчих здібностей підлітків засобами втілення образу казкового персонажу/ Л.В.Петько // Лялька як знак, образ, функція: Матер. всеукр. наук.-практ. конф. «Другі Марка Грушевського читання» / за ред. О.С.Найдена. – Київ.: ВД «Стилос», 2010. – С. 200–204. URI <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/7887>
6. Петько Л.В. Стимулювання комунікативності підлітків в позакласній роботі / Л.В.Петько // Педагогіка вищої та середньої школи. – Кривий Ріг: КДПУ, 2007. – Вип. 19. – С. 264–273. URI <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/7999>
6. Савченко З. Позакласна робота – важливий засіб літературного розвитку учнів / З. Савченко // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України, 2011. – № 2. – С. 5-9.
7. Kravets N.P. Readiness of Mentally Retarded Pupils-Teenagers to the Reader's Activity Mastering / N.P. Kravets // Intellectual Archive. – 2015. – Volume 4. – Num. 4 (July). Series "Education & Pedagogy". – Toronto: ShinyWordCorp. – PP. 123–136. URI <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/8413>
8. Kravets N.P. Factors that complicate the reading activity of mentally retarded students / N.P. Kravets // Economics, management, law: realities and perspectives: Collection of scientific articles. Psychology. Pedagogy and Education. – Les Editions L'Originale, Paris, France, 2016. – P. 451–455. URI <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/10518>